

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1955

Vragen van het lid **Slootweg** (CDA) aan de Minister van Financiën over *het bericht «Rekening geblokkeerd na gift aan kleinzoon, bank belooft beterschap»* (ingezonden 31 januari 2023).

Antwoord van Minister **Kaag** (Financiën) (ontvangen 21 maart 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1579.

Vraag 1

Wat vindt u van de handelwijze van de Rabobank dat direct wordt overgegaan tot het automatisch blokkeren van een particuliere rekening na een overboeking aan een bij de bank onbekend rekeningnummer, zoals beschreven in het artikel «Rekening geblokkeerd na gift aan kleinzoon, bank belooft beterschap»?¹

Antwoord 1

Over deze individuele casus kan ik geen uitspraken doen, omdat ik niet bekend ben met de details van de zaak. In het algemeen kan ik wel aangeven dat het automatisch blokkeren van een rekening mij niet proportioneel lijkt vanwege het enkele feit dat de tegenrekening onbekend is.

Vraag 2

Is volgens u een overboeking naar een onbekend rekeningnummer een «onbruikelijke transactie» waarvoor vanuit de poortwachtersrol van de bank dergelijke maatregelen gerechtvaardigd zijn?

Antwoord 2

Uit de uitspraak van het Kifid² begrijp ik dat in deze casus de bank niet handelde op grond van verplichtingen als poortwachter uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), maar de rekening heeft geblokkeerd vanwege vermoedens van bancaire fraude. De bank handelde in dit geval dus niet vanuit haar poortwachtersrol. Dit is

¹ Rekening geblokkeerd na gift aan kleinzoon, bank belooft beterschap, Telegraaf, 27 januari 2023; <https://www.telegraaf.nl/financieel/149037834/rekening-geblokkeerd-na-gift-aan-kleinzoon-bank-belooft-beterschap#:~:text=Rekening%20geblokkeerd%20na%20gift%20aan%20kleinzoon%2C%20bank%20belooft%20beterschap,-Door%20Marlou%20Visser&text=Grootouders%20konden%20hun%20boodschappen%20niet,die%20geen%20Nederlandse%20naam%20heeft.>

² <https://www.kifid.nl/wp-content/uploads/2023/01/Uitspraak-2023-0049-Bindend.pdf>.

desgevraagd ook bevestigd door de Rabobank. Banken volgen transacties om bancaire fraude te voorkomen.³ Hierbij kan gedacht worden aan bankhelpdeskfraude, *phishing* en *spoofing*. Banken gebruiken verschillende indicatoren om vermoedens van fraude vast te stellen. Deze indicatoren kunnen per bank verschillen. Een van deze indicatoren kan bijvoorbeeld het overboeken naar een onbekend rekeningnummer zijn. Een combinatie van indicatoren kan leiden tot vermoedens van bancaire fraude bij een bank. In zo'n geval kan de bank bijvoorbeeld de transactie tegenhouden of de rekening (tijdelijk) blokkeren. Ik vind het belangrijk dat klanten daarover zo snel mogelijk worden geïnformeerd.

Vraag 3

Wat vindt u ervan dat de Rabobank de klant er niet van op de hoogte heeft gesteld dat de rekening werd geblokkeerd?

Antwoord 3

Indien de bank overgaat tot het blokkeren van een rekening, vind ik het belangrijk dat de bank de klant daarvan tijdig op de hoogte stelt. In de uitspraak van het Kifid lees ik dat de Rabobank inmiddels eraan werkt haar systeem zo in te richten dat rekeninghouders bij een blokkade zo snel als mogelijk worden geïnformeerd.

Vraag 4

Bent u van mening dat uit de communicatie van de bank blijkt dat men bezig is met etnische profilering?

Antwoord 4

Ik vind het uitermate belangrijk dat banken hun (fraudedetectie)systemen zo inrichten dat er geen etnische profilering kan plaatsvinden. Zoals ik in het antwoord op vraag 1 aangeef, kan ik niet ingaan op individuele gevallen. Ik lees in de uitspraak van het Kifid dat in dit geval niet is komen vast te staan dat de bank zich schuldig heeft gemaakt aan etnisch profileren.

Vraag 5

Kunt u nagaan of het vaker voorkomt dat bankrekeningnummers bij de Rabobank onbekend zijn?

Antwoord 5

De Rabobank geeft desgevraagd aan dat niet alle rekeningnummers waar een overboeking naar plaats vindt bekend zijn bij de bank. Dat kan zijn doordat het bijvoorbeeld gaat om een zeer recent geopende rekening of om een (buitenlands) rekeningnummer waar nog niet eerder naar is overgemaakt. Of het vaker voorkomt dat bankrekeningnummers bij de Rabobank onbekend zijn kan de Rabobank niet zeggen omdat hierover geen data worden bijgehouden.

Vraag 6

Kunt u nagaan of een overboeking aan een onbekend bankrekeningnummer bij de Rabobank altijd automatische blokkering tot gevolg heeft en zo niet, waarom dat in dit geval wel zo was?

Antwoord 6

De Rabobank geeft desgevraagd aan dat haar transactiemonitoring werkt met indicatoren om fraude bij bancaire transacties te detecteren. Het is volgens de Rabobank bij potentiële fraude afhankelijk van de casus of een *alert* gegenereerd wordt waardoor de transactie wordt tegengehouden of de rekening van de klant (tijdelijk) wordt geblokkeerd. Verder geeft de Rabobank aan dat indien een alert wordt gegenereerd bij een transactie, een medewerker van de bank de betaling onderzoekt om te bepalen of de transactie uitgevoerd kan worden. Dit betekent dat rekeningen niet automatisch worden geblokkeerd.

³ Dit is gebaseerd op artikel 3:17 Wft (integere bedrijfsvoering) en artikel 2 Gedelegeerde Verordening (EU) 2018/389 van de Commissie van 27 november 2017 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft technische reguleringsnormen voor sterke cliëntauthenticatie en gemeenschappelijke en veilige open communicatiestandaarden.

Vraag 7

Zijn er afspraken met de banken over wanneer men overgaat tot automatische blokkering van een rekening? Zo ja, worden ze naar uw mening dan goed toegepast? Zo nee, deelt u de mening dat hierover afspraken moeten worden gemaakt?

Antwoord 7

Banken hebben een belangrijke rol in het veilig houden van het betalingsverkeer en nemen daarom maatregelen om fraude te voorkomen om zo hun klanten te beschermen. Dankzij de kennis en kunde die banken hebben over bancaire fraude en hun klanten kunnen zij zelf beslissen wat hun beleid is op het gebied van fraudedetectie via een risicogebaseerde aanpak. Er zijn geen afspraken met de banken over wanneer men overgaat tot automatische blokkering van rekeningen bij de detectie van bancaire fraude. Ik vind het belangrijk dat de bank maatregelen neemt om de klant te beschermen tegen mogelijke fraude. Daarbij kan het voorkomen dat een rekening tijdelijk wordt geblokkeerd als er bepaalde indicatoren of een combinatie van indicatoren worden gesignaleerd die kunnen wijzen op een frauduleuze transactie.

Vraag 8 en 9

Zijn er afspraken met de banken over het al dan niet gebruik van een algoritme waarop profilering plaatsvindt? Zo ja, worden ze naar uw mening goed toegepast? Zo nee, bent u van mening dat hierover afspraken moeten worden gemaakt?

Is er naar uw mening een taak voor de Minister van Financiën om te voorkomen dat banken (onbedoeld) etnisch profileren? Zo ja, hoe denkt u deze taak te gaan invullen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8 en 9

Ik vind het van belang dat het betalingsverkeer toegankelijk en veilig is. Banken moeten daarom acties ondernemen om mogelijke fraude te detecteren en te voorkomen, met het doel hun klanten te beschermen. Hiervoor is ook regelmatig door uw Kamer aandacht gevraagd. Vooropgesteld moet worden dat banken zich daarbij houden aan het geldende wettelijk kader. Als het gaat om het gebruik van algoritmen en verwerking van persoonsgegevens, geldt het wettelijk kader op het gebied van mensenrechten, waaronder het recht op bescherming van persoonsgegevens. Dit is onder meer uitgewerkt in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en daarop gebaseerde regelgeving. Het is aan de aangewezen toezichthouders of de rechter om te bepalen in hoeverre banken zich aan deze wetgeving houden. Zoals ik ook aangeef in mijn antwoord op vraag 4 vind ik het uitermate belangrijk dat banken hun fraudedetectiesystemen zo inrichten dat er geen etnische profilering kan plaatsvinden. Ik zal daarom bij de uitwerking van de motie van het lid Azarkan (DENK) over de risicoselecties die banken ter implementatie van de Wwft gebruiken ook kijken naar fraudedetectie bij banken.⁴

---

⁴ Kamerstuk 31 477, nr. 66.